

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 234/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Gavuliakom, Kašmírska 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 9 C 196/2012, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 10 Co 75/2016 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 7 Cdo 207/2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 9 C 196/2012, postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní sp. zn. 10 Co 75/2016 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní sp. zn. 7 Cdo 207/2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka 17. októbra 2012 podala na okresnom súde žalobu o zaplatenie 6 666 € proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), ktorú odôvodnila tým, že jej žalovaný spôsobil ujmu na zdraví. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 196/2012 z 13. októbra 2015 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľky zamietol, keď dospel k záveru o premlčaní nároku sťažovateľky. Zároveň uviedol, že sťažovateľka v konaní neunesla dôkazné bremeno, keď nepreukázala, že obsahom právneho úkonu, čestného vyhlásenia z 25. mája 2011, ktorý označila ako uznanie dlhu, bol dlh, ktorý žalovaný kvalifikovane uznal, čo sa týka dôvodu a výšky. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 10 Co 75/2016 z 30. marca 2017 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 207/2019 zo 17. októbra 2019 ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Sťažovateľka v odôvodnení ústavnej sťažnosti uviedla, že nebola pri podaní žaloby právne zastúpená. V žalobe uviedla, že jej žalovaný spôsobil škodu na zdraví, a priložila čestné vyhlásenie z 25. mája 2011, v ktorom sa žalovaný zaviazal uhradiť sumu 6 666 €. Okresný súd následne skúmal žalobu iba z titulu náhrady škody na zdraví a vyhodnocoval iba po formálnej stránke, či čestné vyhlásenie žalovaného spĺňa náležitosti uznania dlhu. Po tom, ako okresný súd dospel k záveru, že čestné vyhlásenie žalovaného nespĺňa náležitosti uznania dlhu podľa ustanovenia § 558 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) vzhľadom na absenciu právneho titulu, žalobu zamietol z dôvodu premlčania. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky potvrdil rozsudok okresného súdu, keď *„iba prevzal argumentáciu súdu prvej inštancie“*. *Sťažovateľka podala proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu dovolanie založené na § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd dovolanie odmietol.*

4. Sťažovateľka je toho názoru, že konaním porušovateľov bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu, a to tým, že konajúce súdy porušili zásadu „iura novit curia“, odchýlili sa od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, a tým dospeli k právnym záverom, ktoré sú s ňou v rozpore. V tejto súvislosti uviedla, že „na začiatku konania nezastúpená advokátom, podala žalobu o zaplatenie a uviedla rozhodujúce skutkové okolnosti a predložila dôkazy. Súd prvej inštancie (ako aj odvolací a dovolací súd) preskúmal iba právne odôvodnenie sťažovateľky, osoby práva neznalej, spoľahol sa na jej právnu kvalifikáciu a nevytvoril si vo veci vlastný názor/právnu kvalifikáciu.“. Uvedený postup je v rozpore s ustálenou judikatúrou, uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 196/2009, podľa ktorého občianske súdne konanie je ovládané zásadou „iura novit curia“, preto účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu, musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval.

5. Podľa sťažovateľky súd prvej inštancie (ako ani odvolací a dovolací súd) vôbec nevykonali výklad vôle žalovaného pri právnom úkone – čestnom vyhlásení z 25. mája 2011, a neskúmali, pod akú právnu normu ho treba subsumovať. Sťažovateľka, poukazujúc na ustanovenie § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, uvádza, že konajúce súdy nemali len posúdiť, či čestné vyhlásenie je uznaním záväzku, ale mali vyložiť vôľu žalovaného, zistiť, čo týmto úkonom mienil a aké má mať tento úkon právne následky. Ak teda čestné vyhlásenie nemalo náležitosti uznania záväzku, bolo potrebné skúmať, či nejde o iný právny úkon.

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ďalej argumentovala:

«V čestnom prehlásení žalovaný uvádza:

„Dolupodpísaný [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], týmto prehlasujem, že dlžnú čiastku 6.666 € (200000 SK), ktorú ma' vyplatiť p. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], začnem splácať po 200 € mesačne, akonáhle definitívne zaplatím „zlatú kartu“ v Tatrabanke, ktorú v súčasnosti splácam po cca 300€ mesačne a dlhujem ešte 5976 €.“

Z uvedeného úkonu je jasné, že žalovaný sa zaviazal vyplatiť sťažovateľke sumu 6666 €. K inému výkladu vôle nie je logicky možné dospieť. Jedná sa teda o osobitný právny úkon záväzok žalovaného zaplatiť sťažovateľke sumu 6666 €.

Tým, že súd prvej inštancie (ako aj odvolací a dovolací súd) nevyložili prejav vôle žalovaného vôbec, tým že sa uspokojili s právnou kvalifikáciou laičky a nevytvorili si vlastnú kvalifikáciu subsumovania právneho úkonu a tým, že porušili zásadu iura novit curia došlo k odňatiu práva sťažovateľky na súdnu ochranu.

Sťažovateľka navyše trvá na tom, že pohľadávka nie je premlčaná... Čestné prehlásenie z 25.05.2011 má všetky náležitosti uznania záväzku podľa ust. § 558 zák. č. 40/1964 Zb. občiansky zákonník v platnom znení... obsahuje výšku aj dôvod záväzku.

Sťažovateľka je názoru, že súd prvej inštancie aj odvolací súd pochybili keď na vec neaplikovali ust. § 110 zák. č. 40/1964 Zb. občiansky zákonník v platnom znení...

V uznaní záväzku bola aj uvedená lehota na plnenie, čo súd prvej inštancie ani odvolací súd neskúmali a preto pochybili pri posudzovaní premlčania, čím došlo k odňatiu práva sťažovateľky na súdnu ochranu.»

7. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo a sloboda sťažovateľky... na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu SR v konaní číslo 7Cdo 207/2019 porušené bolo.

Základné právo a sloboda sťažovateľky... na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní číslo 10Co 75/2016 p o r u š e n é bolo.

Základné právo a sloboda sťažovateľky... na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní číslo 9C 196/2012 p o r u š e n é b o l o.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 7Cdo 207/2019 z 17.10.2019 sa zrušuje.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 10Co 75/2016 z 30.03.2017 sa zrušuje.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k 9C 196/2012 sa zrušuje.

Najvyšší súd SR, Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I sú... sťažovateľke spoločne a nerozdielne povinní uhradiť nemajetkovú ujmu vo výške 1000 EUR.

Najvyšší súd SR, Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava I sú povinný sťažovateľke spoločne a nerozdielne uhradiť náhradu trov konania...“

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

12. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

17. Predmetom ústavnej sťažnosti (vychádzajúc z jej petitu, ktorým je ústavný súd podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný) je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 196/2012, postupom krajského súdu v konaní sp. zn. 10 Co 75/2016 a postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 7 Cdo 207/2019. Tvrdenia o porušení iných práv (základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy či práva podľa čl. 6 ods. 1 „Dohovoru“), ktoré sťažovateľka uvádza v texte ústavnej sťažnosti, mimo petitu, ústavný súd považoval iba za súčasť jej argumentácie (obdobne III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).

18. Sťažovateľka odôvodňuje porušenie svojho práva na súdnu ochranu najmä nesprávnymi skutkovými závermi konajúcich súdov, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci. Podľa sťažovateľky konajúce súdy porušili zásahu „iura novit curia“, odchýlili sa od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, a tým dospeli k nesprávnym právnym záverom.

K namietanému porušeniu označeného práva postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 196/2012

19. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

20. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

21. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Uplatnenie právomoci krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označeného práva postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Co 75/2016

22. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

23. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré

zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

24. Ako vyplýva z uvedeného, ústavnému súdu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť právneho záveru všeobecného súdu v konkrétnej právnej veci ani výklad zákona, ktorý v konkrétnej veci aplikoval. Sťažovateľka však túto stabilizovanú judikatúru ústavného súdu opomína a ústavnú sťažnosť uplatnila v podstate ako ďalší opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Účel ústavnej sťažnosti je však v porovnaní s opravnými prostriedkami v systéme všeobecného súdnictva diametrálne odlišný, keďže táto sleduje výlučne ochranu základných práv a slobôd.

25. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 CSP, keď sa v celom rozsahu stotožnil po skutkovej a právnej stránke s jeho dôvodmi, pričom k odvolacím námietkam sťažovateľky uviedol, *«že vnútorné presvedčenie súdu (ako výsledok hodnotenia dôkazov), by sa malo vytvárať na základe starostlivého uváženia a zhodnotenia jednotlivých dôkazov jednotlivo aj v ich komplexnosti tak, aby vychádzalo z pravidiel formálnej logiky... Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť; uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov a len vo výnimočných prípadoch zákon súdu ukladá určité obmedzenia pri hodnotení dôkazov (napr. § 133, § 134, § 135 O. s. p.). Kontrola výsledku hodnotenia dôkazov, ku ktorým dospel súd, sa uskutočňuje najmä prostredníctvom inštitútu odôvodnenia rozsudku upraveného v ust. § 157 ods. 2 O. s. p.... V posudzovanej veci súd prvej inštalcie riadne zistil skutkový stav veci, aplikoval naň správny predpis a svoje rozhodnutie aj podrobne a presvedčivo odôvodnil; z odôvodnenia rozhodnutia presne, zrozumiteľne a určite vyplývajú v logickej nadväznosti a s hodnotiacou väzbou k jednotlivým dôkazom skutkové zistenia, ktoré v súhrne vytvárajú skutkový nález súdu. Okolnosti namietané žalobkyňou v odvolaní vo vzťahu k spôsobu vyhodnotenia vykonaných dôkazov nemajú za následok úvahu odvolacieho súdu, ktorá by nebola zhodná s v napadnutom rozhodnutí prezentovanou úvahou prvoinštančného súdu...*

... V posudzovanej veci... odvolací súd považuje skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie súdom prvej inštancie za správne.

Odvolací súd sa stotožnil v celom rozsahu so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, že právnemu úkonu, čestnému prehláseniu zo dňa 25. 05. 2011 nie je možné priznať právne účinky uznania dlhu, keďže z jeho obsahu nie je zrejmý dôvod uznania, a preto nemohol byť uznaný čo do výšky a právneho základu, pričom právne účinky uznania dlhu nemožno konvalidovať, keď z obsahu tohto údajného právneho úkonu nie je možné zistiť dôvod, pre ktorý mal žalovaný uznať sumu 6.666 eur ako svoj dlh voči žalobkyni, ktorej zaplata sa v spore domáha.

Podľa § 558 veta prvá Občianskeho zákonníka, ak niekto uzná písomne svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že uznanie dlhu je zabezpečovacím inštitútom, ktorého podstatou je založenie právnej domnienky existencie dlhu v čase jeho uznania. Dohoda o uznaní dlhu je akcesorickým právnym úkonom vo vzťahu k pôvodnému záväzkovému vzťahu a účastníkmi dohody sú dlžník a veriteľ už existujúceho záväzkového vzťahu, v rámci ktorého uznávaný dlh vznikol. Dlh, ktorý sa má uznávacím prejavom uznať, môže vzniknúť na základe právnej skutočnosti (napr. povinnosť zaplatiť kúpnu cenu z kúpnej zmluvy) medzi dlžníkom a veriteľom. Právny dôvod vzniku dlhu musí spočívať na platnom právnom úkone alebo zákonom aprobovanej právnej skutočnosti; inak by bola následne uzavretá zmluva o uznaní dlhu neplatná. Uznanie dlhu okrem všeobecných náležitostí predpísaných pre právne úkony pre svoju platnosť vyžaduje písomnú formu, vyjadrenie prísľubu zaplatiť dlh, uvedenie dôvodu dlhu a jeho výšky a listina o uznaní dlhu musí byť dlžníkom podpísaná, takže dohoda o uznaní dlhu musí zodpovedať všetkým náležitostiam platného právneho úkonu.

Z obsahu spisu vyplýva, že čestné prehlásenie zo dňa 25. 05. 2011 podpísali žalobkyňa a žalovaný, ktorý v ňom prehlásil, že dlžnú čiastku 6.666 eur (200.000,- Sk), ktorú mal vyplatiť žalobkyni, začne splácať po 200 eur mesačne, akonáhle definitívne zaplatí „Zlatú kartu“ v Tatra banke, ktorú v súčasnosti spláca po 300 eur a dlhuje ešte 5.976 eur.

Z uvedeného je zrejmé, že čestné prehlásenie zo dňa 25. 05. 2011 nespĺňa nevyhnutné náležitosti uznania dlhu podľa § 558 Občianskeho zákonníka, nakoľko v ňom chýba výslovné vyjadrenie dôvodu dlhu a termín jeho vrátenia s tým, že aj keď nie je potrebné výslovné uviesť dôvod vzniku dlhu priamo v uznávacom prejave, uznávací prejav musí však obsahovať také údaje, z ktorých hoci aj pomocou výkladu podľa § 35 Občianskeho zákonníka dôvod dlhu nepochybne vyplýva. Uvedenie dôvodu dlhu znamená označenie, akého dlhu sa uznanie týka alebo v čom dlh (skutkovo) spočíva.

Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že uznanie dlhu je právnym úkonom a prejav vôle uznať dlh čo do dôvodu a výšky musí byť určitý a musí byť daný obsahom listiny, na ktorej je zaznamenaný. Uznaním dlhu preto nemôže byť čestné prehlásenie zo dňa 25. 05. 2011, hoci urobené v písomnej forme o vrátení sumy 6.666 eur žalovaným, ktorý by ako dlžník musel uviesť, že písomne dlh uznáva, že ho splní, ako aj dôvod jeho vzniku a výšku rozsahu v akom ho uznáva.

Súd prvej inštancie preto dospel k správne právnemu záveru, že čestné prehlásenie zo dňa 25. 05. 2011 nespĺňa náležitosti uznania dlhu, nakoľko v ňom nie je uvedený dôvod dlhu, z dôvodu ktorého je takéto uznanie dlhu neplatné, pričom konvalidácia právneho úkonu v tomto prípade možná nie je, keďže právny úkon bol neplatný od začiatku a konvalidácia je možná len vtedy, ak je právny úkon pre nejakú právnu prekážku neplatný a súčasne neúčinný, avšak po odpadnutí prekážky sa stáva platným a účinným právnym úkonom.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil aj s právnym záverom súdu prvej inštancie, že nárok žalobkyne, ktorý si v konaní uplatnila titulom náhrady škody na zdraví, ku ktorej malo dôjsť dňa 15. 11. 1995 a ktorú jej mal spôsobiť žalovaný je premlčaný, nakoľko ako správne uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku, žalobkyňa mala už v roku 1995 vedomosť o spôsobenej škode a zodpovednej osobe (žalovanom), a nakoľko právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka), a žalobkyňa žalobu na súd prvej inštancie podala dňa 17. 10. 2012, k premlčaniu jej nároku došlo dňa 15. 11. 1997.».

26. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu dospel k záveru, že sťažostná argumentácia sťažovateľky, v ktorej absentuje ústavnoprávne relevantné odôvodnenie, nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

27. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

28. Ústavný súd na základe uvedeného vyjadruje názor, že sťažovateľke bol reálne umožnený prístup k súdu, keďže všeobecný súd na základe ňou podaného návrhu vo veci konal a rozhodol a rozhodnutie riadne odôvodnil. Ústavný súd zároveň konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu dostatočne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia, pričom spôsob odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je v rozpore so zárukami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a nemožno mu vyčítať arbitrárnosť. Záver súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd stotožnil a podľa ktorého bolo potrebné návrh sťažovateľky zamietnuť z dôvodu premlčania ňou uplatneného nároku, keď v konaní neuniesla dôkazné bremeno tým, že nepreukázala svoje tvrdenie o uznaní dlhu žalovaným z titulu ublíženia na zdraví, ústavný súd považuje za dostatočne odôvodnený a ústavne akceptovateľný.

29. V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd z rozsudku okresného súdu zistil, že sťažovateľka bola kvalifikovane právne zastúpená advokátom už v konaní pred súdom prvej inštancie a následne aj v odvolacom konaní, preto neobstojí jej kritika, že konajúce súdy sa uspokojili s jej právnou kvalifikáciou ako laika, teda osoby práva neznalej. Nedôvodnou je aj námietka, že súd mal vyložiť vôľu žalovaného v súlade

s ustanovením § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že ak žalovaný v písomnom čestnom vyhlásení slovami nevyjadril právny dôvod dlhu, konajúce súdy nemohli nahradiť tento chýbajúci prejav vôle výkladom (najmä vzhľadom na obligatornosť písomnej formy uznania dlhu). V tomto prípade bol teda prejav vôle žalovaného v čestnom vyhlásení natoľko neurčitý alebo nezrozumiteľný, že pochybnosť o jeho obsahu nebolo možné odstrániť ani výkladom.

30. Pretože v preskúmanom prípade krajský súd ako odvolací súd preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu po právnej i skutkovej stránke a stotožňujúc sa s jeho skutkovými a právnymi závermi rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky týkajúce sa nesprávnych skutkových záverov a nesprávneho právneho posúdenia veci sú nedôvodné. Nesignalizujú vady postupu krajského súdu zakladajúce priamu príčinnú súvislosť s možným porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd reálne mohol vysloviť ich porušenie. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu označeného práva postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cdo 207/2019

31. Ústavný súd konštatuje, že otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, primárne patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je prioritne otázkou zákonnosti (m. m. IV. ÚS 35/02). Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

32. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd ním odmietol dovolanie sťažovateľky podľa § 447 písm. c) CSP, keďže dovolanie nesmerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný, pričom nezistil vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd konštatoval, že zo strany odvolacieho súdu nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľke, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd v odôvodnení svojho uznesenia o odmietnutí sťažovateľkinho dovolania stručne vysvetlil podstatu práva na spravodlivý proces, objasnil aplikačný rozsah § 420 písm. f) CSP (pojem „procesný postup“ tam použitý) a následne svoj právny záver o procesnej neprípustnosti prerokúvaného dovolania odôvodnil takto:

„Pokiaľ dovolateľka vytýkala nesprávne zistený skutkový stav veci, resp. nesúhlasila so skutkovými zisteniami, ich hodnotením a nevykonaním všetkých navrhnutých dôkazov, dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej procesnoprávnej úpravy (OSP) nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (napr. R 42/1993, 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 104/2010. 7 Cdo 248/2012). Nová právna úprava na podstate uvedeného nič nezmenila.

Najvyšší súd uvádza, že súdy nižších stupňov neboli povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrila výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 CSP). Ak súd niektorý dôkaz nevykonal, mohlo to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Pokiaľ okresný alebo krajský súd na to, aby ustálili skutkový stav, ktorý im umožňuje meritórne rozhodnúť, vykonajú iba časť navrhnutých dôkazov, konajú v rámci svojich kompetencií, pričom rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán. V opačnom prípade by okrem iného mohlo dochádzať k rozsiahlym

prieťahom v konaní, nakoľko by súd nemal oprávnenie odmietnuť ani vykonanie takých dôkazov, ktoré k ustáleniu skutkových okolností prejednávanej veci nevedú, dokonca ho maria. Súd prvej inštancie navyiac dostatočne odôvodnil, prečo nevykonal ďalšie navrhované dokazovanie (pozri strana 4 prvoinštančného rozsudku). Odvolací súd v tejto súvislosti považoval zistený skutkový stav pre potreby rozhodnutia tohto sporu za dostatočný, preto žiadne ďalšie dokazovanie vo veci už nevykonal. Takýto postup súdu je plne v súlade s jeho postavením v civilnom procese. Vzhľadom na uvedené, ak žalobkyňa v podanom odvolaní navrhovala vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré doplnenie dokazovania nepovažoval už odvolací súd (a predtým aj súd prvej inštancie, pozn.) za potrebné, nebolo nevyhnutné sa k týmto návrhom osobitne vyjadrovať. Ani ďalšie odvolacie námietky (o nesprávnych skutkových záveroch, vykonávaní a hodnotení dôkazov), nepovažoval odvolací súd za právne významné, a teda sa k nim v primeranom rozsahu vyjadril.“

33. Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci boli nezlučiteľné so základným právom účastníka konania na súdnu ochranu či so zásadami spravodlivého procesu. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol dostatočné a presvedčivé dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľky odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti. S poukazom na vyčerpávajúce a presvedčivé odôvodnenie napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že spôsob aplikácie ustanovenia § 420 písm. f) CSP najvyšším súdom nevykazuje znaky svojvoľnosti či arbitrárnosti. Napadnuté uznesenie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie a ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolanie sťažovateľky ako neprípustné a že pritom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa označeného článku ústavy.

34. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nezistil možnosť porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v označenom konaní, preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

35. Nad rámec odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd konštatuje tiež zjavnú bezúspešnosť ústavnej sťažnosti v časti sťažovateľkou namietaného porušenia základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, ktoré sťažovateľka uvádza v texte ústavnej sťažnosti, mimo jej petitu. Predmetom napadnutých konaní bol nárok sťažovateľky vyplývajúci zo súkromnoprávneho (občianskoprávneho) vzťahu, a nie nárok vyplývajúci so systému sociálneho zabezpečenia, ktorý garantuje hmotné zabezpečenie občanov v prípade, ak nastanú ústavou taxatívne vymedzené sociálne udalosti. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že medzi napadnutými postupmi vo veci sťažovateľky konajúcich súdov a sťažovateľkou označeným základným právom podľa čl. 39 ods. 1 ústavy úplne absentuje ústavne relevantná príčinná súvislosť.

36. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Martin Vernarský
predseda senátu